

ციფრული ეკონომიკის განვითარება და მისი მნიშვნელობა

რეზიუმე

ცნობილია, რომ 21-ე საუკუნეში თანამედროვე ტექნოლოგიები თითქმის ყველა სფეროში იმკვიდრებს თავს. ციფრული ტექნოლოგიები მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს ადამიანური შესაძლებლობების პოტენციალის ზრდას, ციფრული ტექნოლოგიების დამკვიდრება მსოფლიოში უსწრაფესი ტემპებით მიმდინარეობს, ძირითადად განვითარებულ ქვეყნებში.

წარმოდგენილ სტატიაში გადმოცემულია მსოფლიოში მიმდინარე ტენდენციები, რომლებიც დაკავშირებულია ციფრული ტექნოლოგიის განვითარებასთან, აქვეა ასახული თუ რა გავლენას ახდენს ციფრული ტექნოლოგიები ციფრული ეკონომიკის განვითარებაზე და თვით ციფრული ეკონომიკა როგორ პასუხობს მსოფლიოში არსებულ ეკონომიკურ გამოწვევებს. ე.ი. ციფრული ეკონომიკის განვითარება ქვეყნის ყველაზე სწრაფ და ეფექტიან გზას წარმოადგენს.

საკვანძო სიტყვები: ციფრული ტექნოლოგია, ციფრული ეკონომიკა.

ზირითადი ტექსტი

ციფრული რევოლუცია საზოგადოების ცხოვრებას განუსაზღვრელი სიჩქარით და არნახული გაქანებით ცვლის, ამასთან წარმოშობს როგორც უზარმაზარ შესაძლებლობებს, ისე კოლოსალურ სიძნელეებს. ახალ ტექნოლოგიებს მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანა შეუძლია მდგრადი განვითარების სფეროში მიზნების მიღწევის მიმართულებით. მაგრამ დადებითი შედეგების მიღება არ არის გარანტირებული. იმისათვის, რომ სრულფასოვნად გაიხსნას ციფრული ტექნოლოგიების სოციალურ-ეკონომიკური პოტენციალი და ამასთან, თავი ავარიდოთ არასასურველ შედეგებს, აუცილებელია რაც შეიძლება უფრო ჩქარა განვამტკიცოთ საერთაშორისო თანამშრომლობა. ციფრული ეკონომიკის ქვეშ, როგორც წესი, იგულისხმება ნებისმიერი ეკონომიკური საქმიანობა, რომელიც დაკავშირებულია საქონლისა და მომსახურების წარმოებასთან, რეალიზაციასა და მოხმარებასთან ციფრული ტექნოლოგიების, ასევე ელექტრონული კომერ-

მურმან ბლიაძე
სტუდ-პროფესორი

ციის და ინტერნეტ ეკონომიკის გამოყენებით. სხვადასხვა ქვეყანაში ციფრული ეკონომიკის სფეროში ზოგიერთი სტარტაპის განსაცვიფრებელი წარმატების შემდეგ და განსაკუთრებით, როდესაც ინტერნეტ გიგანტების კაპიტალიზაცია გაუთანაბრდა და შემდეგ გაასწრო ეკონომიკის ტრადიციულ სექტორში მოღვაწე უმსხვილესი საწარმოების კაპიტალიზაციას, ციფრული ეკონომიკის მნიშვნელობა განუზომლად გაიზარდა. ციფრულ ეკონომიკას ადამიანთა დიდი ნაწილი მიიჩნევს პანაცეად, ხოლო მის დაჩქარებულ განვითარებას კი ყველა პრობლემის გადაწყვეტის საშუალებად. ყოველივე ეს თავის ასახვას პოულობს სოციალურ-ეკონომიკურ და ჰუმანიტარულ კვლევებში ციფრული პრობლემატიკის მიმართ დაინტერესების სწრაფ ზრდაზე, მათ შორის გავლენიანი პოლიტიკოსების გამონათქვამებსა და სახელმწიფო მმართველობის დოკუმენტაციაში. მაგრამ უნდა გვახსოვდეს, რომ როგორც ყველა ავადმყოფობისთვის განსაკურნებელი წამალი არ არსებობს, ასევე თანამედროვე მსოფლიოში ციფრული ეკონომიკაც ვერ გახდება პანაცეა. მისი განვითარება განხილული უნდა იყოს სხვადასხვა ტრანსფორმაციასთან კონტექსტში, რომელსაც განიცდის თანამედროვე საზოგადოება და ეკონომიკა. ამისათვის კი უფრო დეტალურად უნდა იქნეს შესწავლილი მისი თვისებები, ასევე სამეურნეო პრაქტიკაში მისი ინსტრუმენტების პრაქტიკული გამოყენების შესაძლებლობები. ახალი ტექნოლოგიები, განსაკუთრებით ხელოვნური ინტელექტი, რომელიც დაკავშირებულია შრომის ბაზარზე მნიშვნელოვან ცვლილებებთან, ეკონომიკის ერთ სექტორში სამუშაო ადგილების შემცირების და მეორე სექტორში კი მასობრივ მასშტაბებში, მისი ზრდის ჩათვლით. ციფრული ეკონომიკა მოითხოვს სხვადასხვა სახის ახალ ცოდნასა და ხერხებს, სოციალური დაცვის პრინციპულად ახალ

დონისძიებებს და ხარისხობრივად ახალ თანაფარდობას სამუშაოსა და დასვენებას შორის. აუცილებელია მსხვილი ინვესტიციების მოზიდვა განათლების სისტემის განვითარებისათვის, რომელიც ორიენტირებული იქნება არა მხოლოდ სწავლის პროცესზე, არამედ აღნიშნული პროცესის ორგანიზაციის მეთოდების შესწავლაზე, ასევე, მთელი ცხოვრების მანძილზე, საგანმანათლებლო მომსახურებაზე საყოველთაო ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაზე.

ციფრული ეკონომიკა ეს არის მეოთხე ინდუსტრიული რევოლუციის ახალი ეპოქა, რომელიც ხელოვნური ინტელექტის, ციფრული ტექნოლოგიების და სხვა ტექნოლოგიების დანერგვით და გამოყენებით მსოფლიო მიმართულებას დაჩქარებული წესით შეცვლიდა. კარგი იქნებოდა საქართველოშიც სწორედ ამ მიმართულებით გაძლიერებულიყო მუშაობა სხვადასხვა სფეროში, რადგანაც ცნობილია რომ ქართული ციფრული ეკონომიკა ჯერ კიდევ ტრანსფორმაციულ ცვლილებებს განიცდის, რითაც აღურად რომ ვთქვათ ბიზნესში ციფრული ტექნოლოგიების დანერგვა დაბალი ტემპებით მიმდინარეობს რაც თავის მხრივ ხელს უშლის ბიზნესში დოვლათის შექმნის პროცესს. საერთოდ ციფრული ეკონომიკა არ უნდა განვიხილოთ ვიწრო მიმართულებით, იგი უნდა განვიხილოთ როგორც ციფრული ტექნოლოგიების, ხელოვნური ინტელექტის და ტექნოლოგიური მიმართულების ერთიანი სისტემა.

მსოფლიო ბანკის განმარტებით, ზოგადად, **ციფრული ეკონომიკა - ეს არის ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული ურთიერთობების სისტემა, რომელიც ეფუძნება ციფრული საინფორმაციო საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებას.** სწრაფად გავრცელებადი ციფრული ტექნოლოგიები გარდაქმნის ეკონომიკური და სოციალური საქმიანობის მრავალ სახეს. მაგრამ, მზარდი ციფრული გარღვევა ქმნის განვითარებადი ქვეყნების უფრო მეტად ჩამორჩენის საშიშროებას, განსაკუთრებით მათ შორის შედარებით ნაკლებად განვითარებულებისათვის. ციფრული სექტორის განვითარების სტრატეგიის და მომავალი გლობალიზაციის კონტურების გასააზრებლად საჭიროა კომპლექსური მიდგომა. ციფრული ეკონომიკის პრობლემატიკა და ამოცანები, რომლებიც ამ მიმართებით დგება ბიზნესის, სახელმწიფოსა და საზოგადოების წი-

ნაშე, გამოწვევები, წარმოშობილი

ციფრული ეკონომიკით და მის მიერ მოცემული განვითარების დაჩქარების შანსი სპეციალისტების წრეებში, წარმოადგენს ინტენსიური გააზრებისა და კვლევის ობიექტს. ამ შემთხვევაში ლაპარაკია ციფრული ეკონომიკის ურთიერთკავშირების ანალიზზე, რომელიც ეყრდნობა მე-4 სამრეწველო რევოლუციის რადიკალური ინვესტიციების კომპლექსს და საწარმოო პოლიტიკის მოდერნიზაციის ამოცანას. ციფრული საზოგადოება, თავისი არსით ეფუძნება რადიკალურ ინოვაციებს - ტექნოლოგიურ, ორგანიზაციულ, ინსტიტუციურ, სოციალურ და სხვა სფეროებში. იგი აყენებს ბევრ მნიშვნელოვან თემას. პირველ რიგში მათ რიცხვს მიეკუთვნება საკითხი იმის შესახებ, თუ რამდენად დაცულია ადამიანების პირადი მონაცემები. ისმება კითხვა, ციფრული ტექნოლოგიების განვითარებას ხომ არ მივყავართ ციფრული მონოპოლიების დამკვიდრებად, ასევე, ამ ტექნოლოგიების განვითარების პირობებში შესაძლებელია თუ არა სახელმწიფო სტრუქტურების და საერთაშორისო სოციალური ქსელების მხრიდან პიროვნებაზე და მის პირად მონაცემებზე ტოტალური კონტროლის განხორციელება, თუ პირიქით, მის ჩარჩოებში იქმნება ხელსაყრელი პირობები ციფრული დემოკრატიისათვის ადამიანის მიმდინარე რადიკალური გარდაქმნების აქტიურ მონაწილედ ქცევით. ციფრულ ეკონომიკაზე გადასვლის პროცესი და პრობლემები, რომელთა გადაწყვეტა იქნება საჭირო, მრავალი კუთხით ხასიათდება, მათი გააზრება მოითხოვს დრმა კომპლექსურ კვლევებს.

მსოფლიოს ნებისმიერ ქვეყანაში ძირითად საკითხად იხილება სამუშაო ადგილები შექმნა და სამეწარმეო ხარჯების შემცირება. ამ მიმართულებით ყველაზე მნიშვნელოვანია ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენება. დღეისათვის აუცილებელია აღინიშნოს რომ მსოფლიო მასშტაბით ციფრული ტექნოლოგიები იმდენად შეერწყა ეკონომიკას, რომ განჩნდა ცალკე ტერმინი ციფრული ეკონომიკა. ე.ი. ეკონომიკა, რომელიც დაფუძნებულია ციფრულ ტექნოლოგიაზე ციფრული ეკონომიკა ეწოდება.

მსოფლიოში ციფრული ეკონომიკა მოიცავს: სოციალურ მედიას, ინტერნეტ ვაჭრობას, კომპიუტერულ სისტემებს, მობილურ სერვისებს და სხვა, დღეისათვის ის მსოფლიოში ეკონომიკური განვითარების ერთ ერთი ყველაზე მძლავრი

ფაქტორია. ამიტომაც, რომ დღეისათვის მსოფლიო მოსახლეობის 68%-ზე მეტი დაკავშირებულია ციფრულ ტექნოლოგიასთან.

ციფრული ეკონომიკა მნიშვნელოვნად ამცირებს ახალ მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისის განვითარებას და უამრავ ახალგაზრდას სთავაზობს სტაბილურ სამსახურს, ასე, რომ ციფრული ტექნოლოგია შეიძლება მივიჩნიოთ როგორც მსოფლიო ეკონომიკის ზრდის კატალიზატორი. ე.ი. ახალი ტექნოლოგიური მიმართულებები პასუხობს დღევანდელ მსოფლიოში არსებულ ეკონომიკურ გამოწვევებს.

ცნობილია, რომ 21-ე საუკუნე არის ცოდნისა და მეცნიერულ ტექნოლოგიური პროცესების განვითარების საუკუნე. ამიტომ დღეისათვის მსოფლიო მასშტაბით თანამედროვე ტექნოლოგიები თითქმის ყველა მიმართულებით და ყველა სფეროში იმპედიტებს თავს. ციფრული ტექნოლოგიები კი ყოველმხრივ უწყებს ხელს ადამიანების შესაძლებლობების გამომჟღავნებას და ზრდას.

დღეისათვის ციფრული ტექნოლოგია ძირითადად მაღალგანვითარებულ ქვეყნებში ვითარდება, რადგანაც ეკონომიკურად ძლიერ ქვეყნებს შეუძლიათ ფიზიკური ხარჯების გაწევა, რაც აუცილებელია ტექნოლოგიური პროცესების დანერგვის და განვითარებისათვის.

მსოფლიოში დღეისათვის რამდენიმე ქვეყანა ლიდერობს ტექნოლოგიური პროცესების განვითარების მიმართულებით: აშშ, გერმანია, იაპონია და ჩინეთი. მსოფლიო გამოცდილებამ დაგვანახა, რომ ციფრული ეკონომიკის განვითარება ქვეყნის ყველაზე სწრაფ და ეფექტიან გზას წარმოადგენს.

განვითარებული ქვეყნების ციფრული ეკონომიკური ზრდის ყოველწლიური მაჩვენებელი დაახლოებით 10-15%-ს აღწევს, აუცილებლად მიგვაჩნია საქართველომ სწრაფი ტემპებით დაიწყო თანამედროვე ციფრული ტექნოლოგიური პროცესების ათვისება, რაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ქვეყნის განვითარებას. საქართველოში ციფრული ტექნოლოგიური პროცესების დანერგვისათვის აუცილებლად და საჯიროდ მიგვაჩნია სერიოზული ინვესტიციების განხორ-

ციელება, მომსახურე პერსონალის გადამზადება რათა მათ მოახდინონ შემდგომში ახალი ციფრული ტექნოლოგიური პროცესების ათვისება და განვითარება, აქვე მინდა ავლნიშო რომ დღეისათვის საქართველოში უკვე არსებობს რამდენიმე კომპანია (ფირმა) რომლებიც ციფრულ ტექნოლოგიებით მუშაობენ.

სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით საქართველოში მოქმედ საწარმოებს ინტერნეტთან წვდომის მაჩვენებელი საკმაოდ მაღალი აქვთ მაგალითად თუ 2017 წელს საწარმოს ინტერნეტთან წვდომა შეადგენდა 98,6%, 2021 წლის 1-იანვრისათვის ეს მაჩვენებელი გაიზარდა და შეადგენს 99,2%.

აღსანიშნავია რომ 2000 წლის დასაწყისში მსოფლიოში ინტერნეტ მომხმარებელი 500 მილიონს აღწევდა, 2015 წელს ამ ციფრმა მიაღწია 3,5 მილიარდს, ხოლო 2020 წელს დაახლოებით 5 მილიარდი ადამიანი მოიხმარს ინტერნეტს. ალბათ მომდევნო წლებში ინტერნეტ მომხმარებელთა რაოდენობა საგრძნობლად გაიზრდება და სავარაუდოდ ყოველი მეორე ან მესამე ადამიანი ინტერნეტით იქნება დაკავებული.

საქართველოში 2015 წელს ინტერნეტ მომხმარებელი იყო 545,8 ათასი აბონენტი, ხოლო 2020 წელს ამ ციფრმა შეადგინა 892,8 რაც იმის მაჩვენებელია, რომ მოსახლეობაში ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენება სწრაფი ტემპით მიმდინარეობს როგორც საჯარო ისე კერძო სტრუქტურებში. მსოფლიოში დღეისათვის ციფრულ ეკონომიკაში დასაქმებულია დაახლოებით 300-მილიონი ადამიანი, ევროპის მაშტაბით 2021-წლის დასაწყისისათვის ციფრული ეკონომიკის მიმართულებით დამატებით კიდევ 7-მილიონი ადამიანი იმუშავებს.

ციფრული ტექნოლოგიების სწრაფ განვითარებასთან ერთად განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ინფორმაციის დაცულობის საკითხს, ამასთანავე ძალზედ მნიშვნელოვანია ყოველგვარი მონაცემების შენახვის საკითხი. კერძოდ: პერსონალური ინფორმაციის დაცულობა, კიბერ-შეტევები და სხვა სახის რისკები, რომლის განხილვას და გაანალიზებას ალბათ ცალკე შრომა მიეძღვნება.

ეკონომიკური თეორიის პრობლემები

ბამოყენებული ლიტერატურა

1. რ. აბულაძე, ციფრული ეკონომიკა სიღარიბის და უთანასწორობის წინააღმდეგ. Business Media Georgia; 2019
2. შოთა დოდონაძე, გენადი იაშვილი - „საჯარო სამსახური საქართველოში: რეფორმები, გამოწვევები - ელექტრონული მთავრობა“, „ცის ნამი“ თბ. 2013
3. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური 2000 წლის მონაცემები; <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/105/sainformatsio-da-sakomunikatsio-teknologiebis-gamoqenebasatsarmoebsi>
4. საქართველოს
4. Streolkowski W.; Grysova, I.; Kaluigina, S. (2017). Modern Technologies in Public Administration Management: A Comparison of Estonia, India and United Kingdom.
5. Цифровая экономика Сергеев, Л. И. Цифровая экономика

Resume

It is well known that in the 21st century, modern technologies will take root in almost every field. Digital technologies are significantly improving the growth of human capacity, digital technology is being established at a faster pace in the world, mainly in developed countries.

The present article presents the current trends in the world related to the development of digital technology, reflects the impact of digital technologies on the development of the digital economy and how the digital economy itself responds to the economic challenges of the world. I.e The development of the digital economy is the fastest and most efficient way in the country.